

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/19/16/94

CZY POTRZEBNA JEST NOWA KONSTYTUCJA?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Kwestia konieczności uchwalenia nowej konstytucji towarzyszyła dyskusjom nad kształtem i tempem procesu transformacji ustrojowej. Projekt nowej ustawy zasadniczej przygotowywany był już przez Sejm powstały na mocy umów "Okrągłego Stołu". Jednak brak pełnej legitymizacji ówczesnego Sejmu był jedną z przyczyn zarzucenia debaty konstytucyjnej. Parlament wyłoniony w wolnych wyborach 1991 roku nie zdążył przygotować nowego projektu. Uchwalenie nowej konstytucji stało się jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed obecnym Sejmem. Czy jednak w przekonaniu opinii publicznej uchwalenie tej ustawy jest rzeczywiście sprawą o tak dużym znaczeniu? Czy debata konstytucyjna nie zostanie potraktowana tak jak inne wielkie dyskusje publiczne jako "temat zastępczy", interesujący tylko polityków? Kwestie dotyczące nowej konstytucji, oceny jej przydatności w obecnej sytuacji, trybu uchwalania oraz społecznych nadziei z nią związanych były przedmiotem badania¹ współfinansowanego przez Fundację Stefana Batorego oraz CBOS.

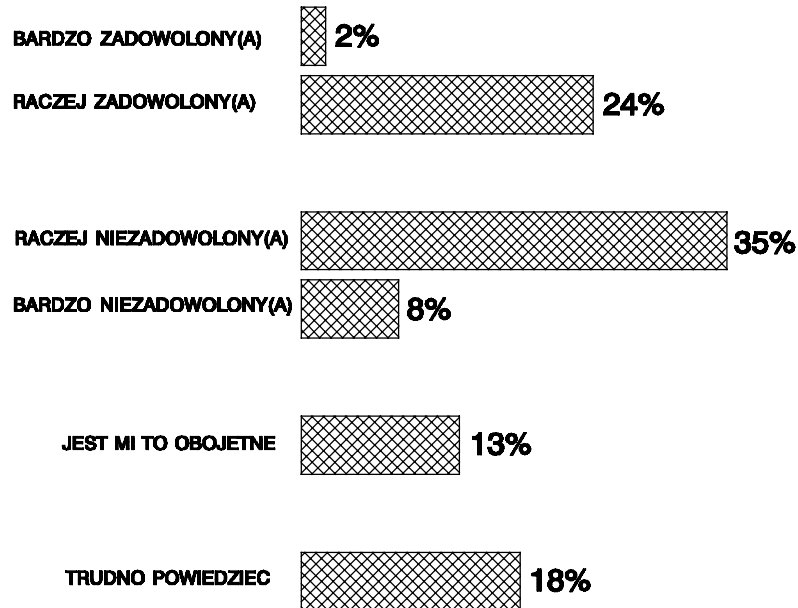
Potrzeba zmiany konstytucji

Zanim przedstawimy stanowisko opinii publicznej w sprawach nowej ustawy zasadniczej, spójrzmy na oceny badanych dotyczące konstytucji obecnie obowiązującej.

---

¹ Badanie "Sprawy Polski i Polaków" (11) przeprowadzono w dniach 18-24 listopada '93 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju. Zrealizowano 1245 wywiadów.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A) CZY TEŻ NIEZADOWOLONY(A) Z KONSTYTUCJI, KTÓRA DZIŚ OBOWIĄZUJE W POLSCE?

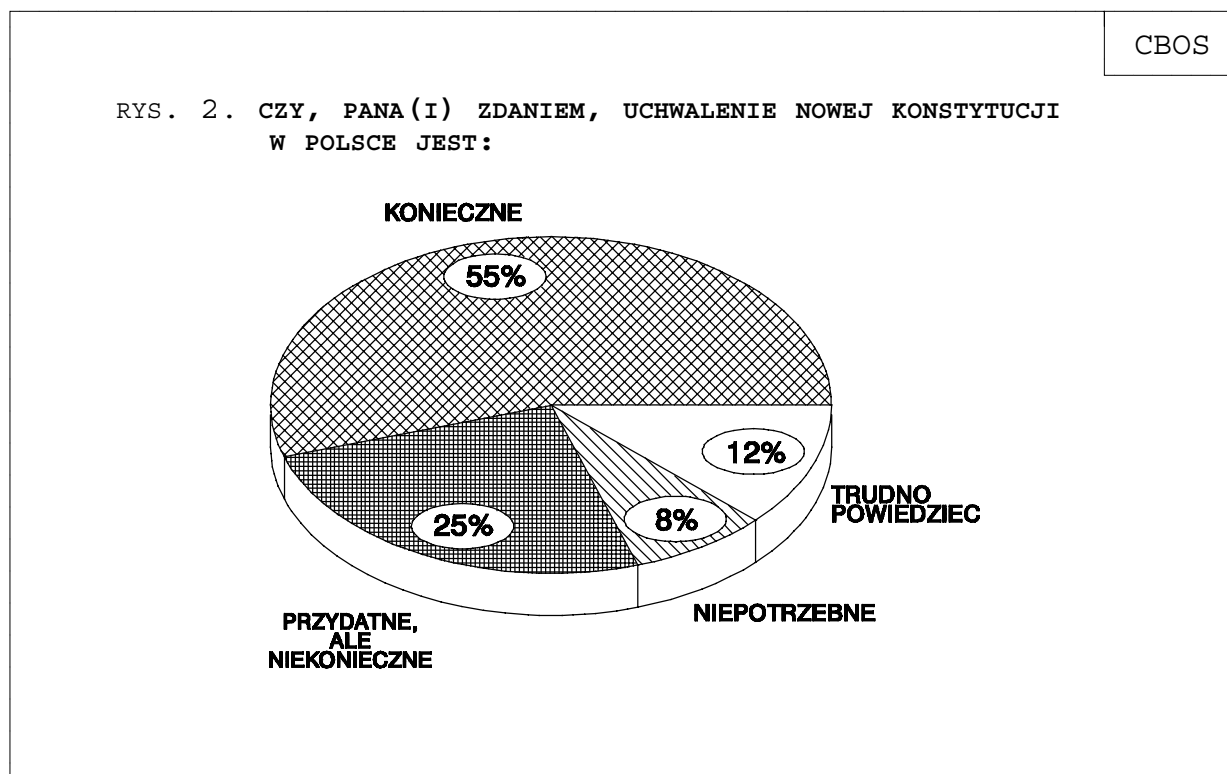
Ponad 40% badanych wyraża niezadowolenie z obowiązującej konstytucji. Zwracają oni przede wszystkim uwagę na jej anachronizm, nieprzystawanie do współczesnych realiów bądź też fakt, iż została uchwalona za czasów komunizmu. W ten sposób uzasadniana jest niemal co trzecia krytyczna wypowiedź.

Drugim pod względem częstości uzasadnieniem niezadowolenia z konstytucji jest niski poziom życia oraz przekonanie, że państwo za mało dba o ludzi (13%). W dalszej kolejności mówi się o niewystarczającym gwarantowaniu praw obywatelskich i socjalnych (10%) oraz o nieprzestrzeganiu ustawy zasadniczej obecnie obowiązującej (10%).

Osoby niezadowolone z konstytucji to najczęściej mieszkańcy wielkich miast, badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, pracownicy fizyczno-umysłowi, robotnicy wykwalifikowani, prywatni przedsiębiorcy, respondenci nie uczestniczący w praktykach

religijnych². Wyborcy wszystkich partii obecnego Sejmu (wyjątek stanowi elektorat BBWR, który jest bardziej krytyczny) oraz pozaparlamentarnej prawicy są niezadowoleni z obecnej konstytucji w podobnym stopniu jak ogół społeczeństwa.

Niezbyt pochlebne opinie o obecnej konstytucji wpływają na przekonanie, iż powinna być uchwalona nowa. Ponad połowa ankietowanych uważa, że jest to konieczne.

Więcej osób opowiada się za stworzeniem nowej konstytucji niż wyraża niezadowolenie z obecnie obowiązującej. Oznacza to, że niektórzy respondenci chcą nowej ustawy zasadniczej, mimo iż dotychczasowa nie budzi w nich niechęci. W grupie badanych, którzy uważają, że uchwalenie nowej konstytucji jest konieczne, blisko jedna piąta wyraża zadowolenie z obecnie obowiązującej. Spośród osób, które twierdzą, że ustanowienie nowej ustawy zasadniczej jest przydatne, choć niekonieczne, ponad jedna trzecia akceptuje obecną konstytucję.

² Zob tabele aneksowe.

Tabela 1

w procentach

Czy uchwalenie nowej konstytucji jest:	Czy jest Pan(i) zadowolona z obecnej konstytucji?			
	tak	nie	jest mi to obojętne	trudno powiedzieć
▶ konieczne	19	57	8	16
▶ przydatne, ale niekonieczne	37	25	16	22
▶ niepotrzebne	43	30	18	10
▶ trudno powiedzieć	19	18	29	35

Wydaje się, że badani opowiadający się za uchwaleniem nowej ustawy zasadniczej w dużej mierze chcą nie tyle lepszej konstytucji, ile po prostu Konstytucji III Rzeczypospolitej, nie sięgającej swą genezą czasów stalinowskich. Za jej uchwaleniem częściej niż pozostali opowiadają się respondenci z wykształceniem wyższym, prywatni przedsiębiorcy, osoby o najwyższych dochodach, zainteresowani polityką, podzielający zarówno prawicowe, jak i lewicowe poglądy polityczne oraz wyborcy SLD, UD, BBWR i UP.

Nowa konstytucja: tymczasowa czy trwała

Okres polskiej transformacji charakteryzuje się głębokimi przemianami w wielu sferach życia państwa i społeczeństwa. Powstaje pytanie, czy nowa konstytucja w tych warunkach ma być aktem trwałym czy dostosowanym do zmieniającej się rzeczywistości. Większość respondentów oczekuje od nowej konstytucji, że będzie ona stabilnym aktem prawnym i politycznym. Niewiele osób, które chcą uchwalenia nowej ustawy zasadniczej, akceptuje rozwiązania prowizoryczne - uchwalenie obecnie konstytucji tymczasowej i zmiana jej, gdy proces reform dobiegnie końca. Zdaniem większości badanych (65%), nowa konstytucja, uchwalona już teraz lub po zakończeniu reform, powinna być trwałym elementem systemu politycznego.

		CBOS
<i>Polska jest w trakcie przemian gospodarczych i politycznych. Czy, Pana(i) zdaniem, należałoby w takim razie:</i>		
▶ <i>uchwalić konstytucję już teraz z założeniem, że nie zmieni się jej później</i>		37%
▶ <i>począkać z uchwaleniem konstytucji do czasu, gdy reformy zostaną zakończone</i>		28%
▶ <i>uchwalić teraz konstytucję tymczasową i zmienić ją po zakończeniu reform</i>		20%
<i>Trudno powiedzieć</i>		15%
Odpowiedzi osób opowiadających się za uchwaleniem nowej konstytucji (N=1140)		

Nowa konstytucja: społeczne oczekiwania

Spółeczne nadzieje związane z uchwaleniem nowej konstytucji są bardzo duże. W przekonaniu dwóch trzecich badanych nowa ustawa zasadnicza może przyczynić się do rozwiązania problemów naszego kraju.

		CBOS
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, uchwalenie nowej konstytucji może przyczynić się do rozwiązania problemów naszego kraju czy też nie?</i>		
▲ <i>Tak, bo wiele z naszych problemów wynika ze złej konstytucji</i>		31%
▲ <i>Tak, chociaż trudno będzie stwierdzić, które problemy będą rozwiązane dzięki nowej konstytucji</i>		31%
▲ <i>Tak, ale nie będą to najważniejsze problemy</i>		7%
▲ <i>Nie, bo problemy są zbyt duże</i>		6%
▲ <i>Nie, bo konstytucja nie jest od rozwiązywania problemów</i>		6%
▲ <i>Nie, nie wierzę by uchwalono odpowiednią konstytucję</i>		8%
<i>Trudno powiedzieć</i>		10%

Przekonanie, iż za pomocą nowej konstytucji można będzie rozwiązać problemy kraju, świadczy również o znaczeniu, jakie ma dla badanych kwestia jej uchwalenia. Przeświadczenie to dzielają przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej, pracownicy umysłowi, prywatni przedsiębiorcy, osoby o poglądach lewicowych.

Zdaniem znacznej grupy Polaków, jednym z fundamentalnych elementów konstytucji powinno być zagwarantowanie praw obywatelskich, w tym przede wszystkim socjalnych. Kwestie te są przedmiotem oddzielnego komunikatu CBOS. W przekonaniu blisko trzech czwartych badanych najważniejszym celem uchwalenia konstytucji powinno być zapewnienie praw i wolności obywatelskich oraz - z czym zgadza się ponad połowa badanych - zapewnienie możliwości rozwoju gospodarczego kraju. Ten ostatni cel wyraźnie wskazuje, iż w społecznym myśleniu o konstytucji znacznie ważniejsze są wątki dotyczące spodziewanej poprawy warunków materialnych niż np. kwestie prawnych regulacji ustrojowych.

		CBOS
<i>Jakie są, Pana(i) zdaniem, najważniejsze cele uchwalenia nowej konstytucji? (Respondenci mogli wybrać nie więcej niż dwie odpowiedzi.)</i>		
▶ zapewnienie obywatelom praw i wolności		73%
▶ zapewnienie niepodległości kraju		23%
▶ ograniczenie możliwości powrotu komunizmu		7%
▶ ograniczenie władzy państwa nad obywatelami		6%
▶ umożliwienie rozwiązywania konfliktów w sposób spokojny		10%
▶ uregulowanie stosunków między najwyższymi władzami kraju		11%
▶ zapewnienie możliwości rozwoju gospodarczego kraju		53%
Inne		1%
Wszystko jest równie ważne		5%
Trudno powiedzieć		3%

Większość badanych spodziewa się po uchwaleniu nowej konstytucji umocnienia demokracji, poprawy jakości rządzenia, lepszej ochrony praw obywatelskich oraz zmniejszenia niesprawiedliwości w naszym kraju. Nieco mniej niż połowa respondentów jest zdania, że zwiększy się wpływ obywateli na sprawy kraju. Na uwagę zasługuje całkowicie marginalny odsetek badanych spodziewających się negatywnych konsekwencji uchwalenia nowej konstytucji w omawianych sferach życia publicznego.

		CBOS
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, uchwalenie nowej konstytucji:</i>		
♦ umocni demokrację w naszym kraju		58%
♦ osłabi demokrację w naszym kraju		1%
czy też nie zmieni stanu demokracji w naszym kraju		22%
Trudno powiedzieć		19%
♦ spowoduje, że kraj będzie lepiej rządzony		56%
♦ spowoduje, że kraj będzie gorzej rządzony		1%
czy też nie zmieni sposobu rządzenia krajem		22%
Trudno powiedzieć		20%
♦ spowoduje, że wpływ obywateli na sprawy kraju będzie większy		46%
♦ spowoduje, że wpływ obywateli na sprawy kraju będzie mniejszy		2%
czy też nie zmieni wpływu obywateli na sprawy kraju		29%
Trudno powiedzieć		23%
♦ sprawi, że w kraju będzie mniej niesprawiedliwości		54%
♦ sprawi, że w kraju będzie więcej niesprawiedliwości		3%
czy też nie zmieni zakresu niesprawiedliwości w naszym kraju		21%
Trudno powiedzieć		22%
♦ sprawi, że lepiej będą chronione prawa obywateli		64%
♦ sprawi, że gorzej będą chronione prawa obywateli		1%
czy też nie zmieni ochrony praw obywateli		14%
Trudno powiedzieć		21%

Nowa konstytucja: tryb ustanawiania

Spodziewane pozytywne skutki uchwalenia nowej ustawy zasadniczej są zapewne przyczyną wyrażania zniecierpliwienia w ocenie tempa prac nad jej powstawaniem. Na przyspieszeniu prac nad konstytucją zależy nie tylko zwykłym mieszkańcom kraju, ale także instytucjom ładu demokratycznego.

Tabela 2

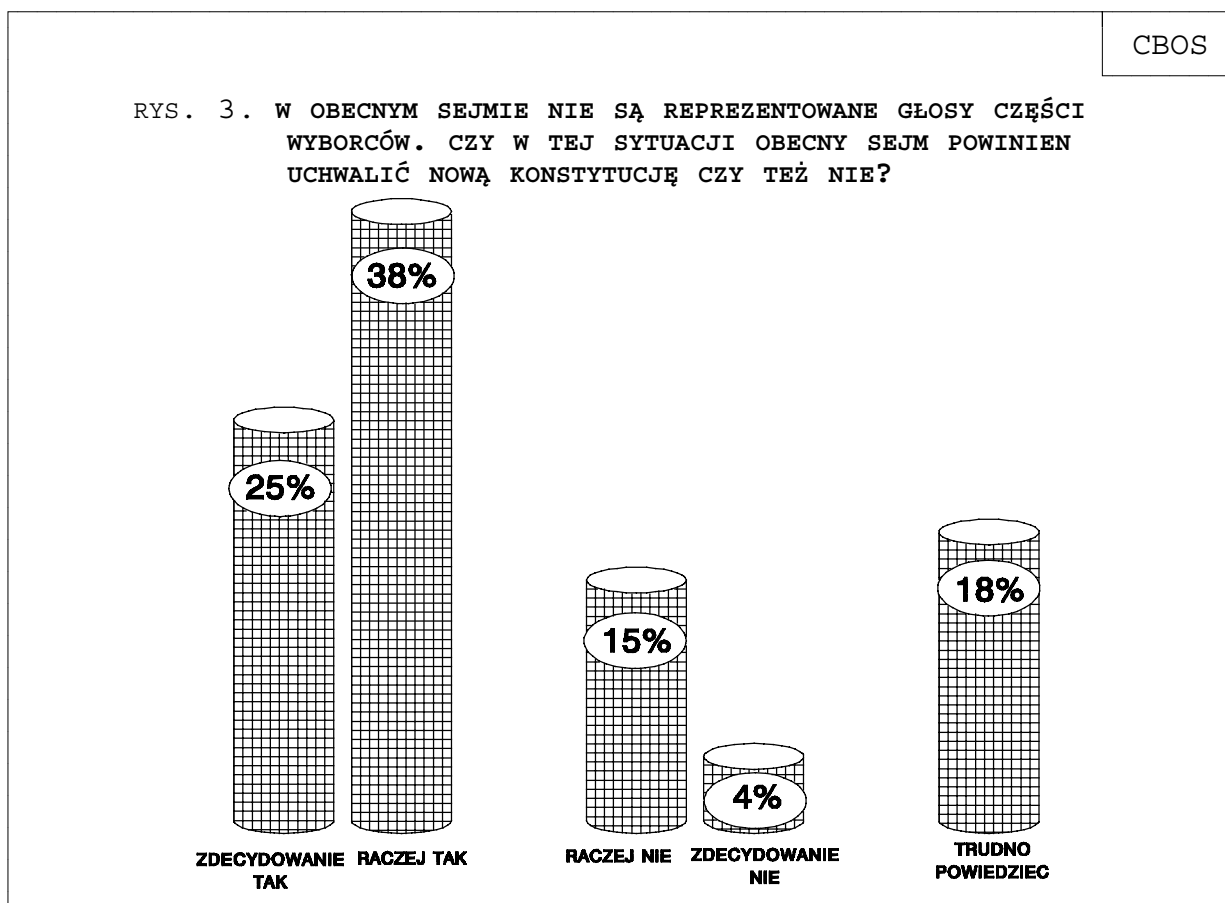
w procentach

Czy na przyspieszeniu prac nad konstytucją zależy:	Wskazania respondentów		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- Sejmowi	64	17	19
- rządowi	63	16	19
- prezydentowi	64	18	18
- Kościołowi katolickiemu	39	30	30
- związkom zawodowym	60	13	27
- zwykłym mieszkańcom kraju	67	14	18

Nieco inaczej jest postrzegane w tej kwestii stanowisko Kościoła. Blisko jedna trzecia ankietowanych twierdzi, że Kościół nie jest zainteresowany intensyfikacją prac nad nową konstytucją. Może to oznaczać, że ich zdaniem nie jest on instytucją, która angażuje się lub powinna się angażować w proces ustawodawczy.

Obecny Sejm otrzymał społeczne przyzwolenie na stworzenie ustawy zasadniczej. Ponad połowa ankietowanych uważa, że powinien on uchwalić nową konstytucję mimo iż nie są w nim reprezentowane głosy wszystkich wyborców.

Zwraca uwagę fakt, iż odsetek respondentów odmawiających obecnemu Sejmowi tego prawa jest niższy niż odsetek głosów oddanych na partie, które w parlamencie się nie znalazły. Im bliżej jednak prawicowego bieguna politycznego spektrum, tym mniej osób akceptujących uchwalenie nowej konstytucji przez obecny Sejm. Jednak nawet wśród wyborców pozaparlamentarnej prawicy większość stanowią badani aprobujących obecny Sejm w roli konstytuandy. Wydaje się, że wynika to z podzielanej przez szerokie kręgi społeczne chęci szybkiego uchwalenia nowej konstytucji - aktu prawnego, z którego ustanowieniem związane są duże nadzieje.

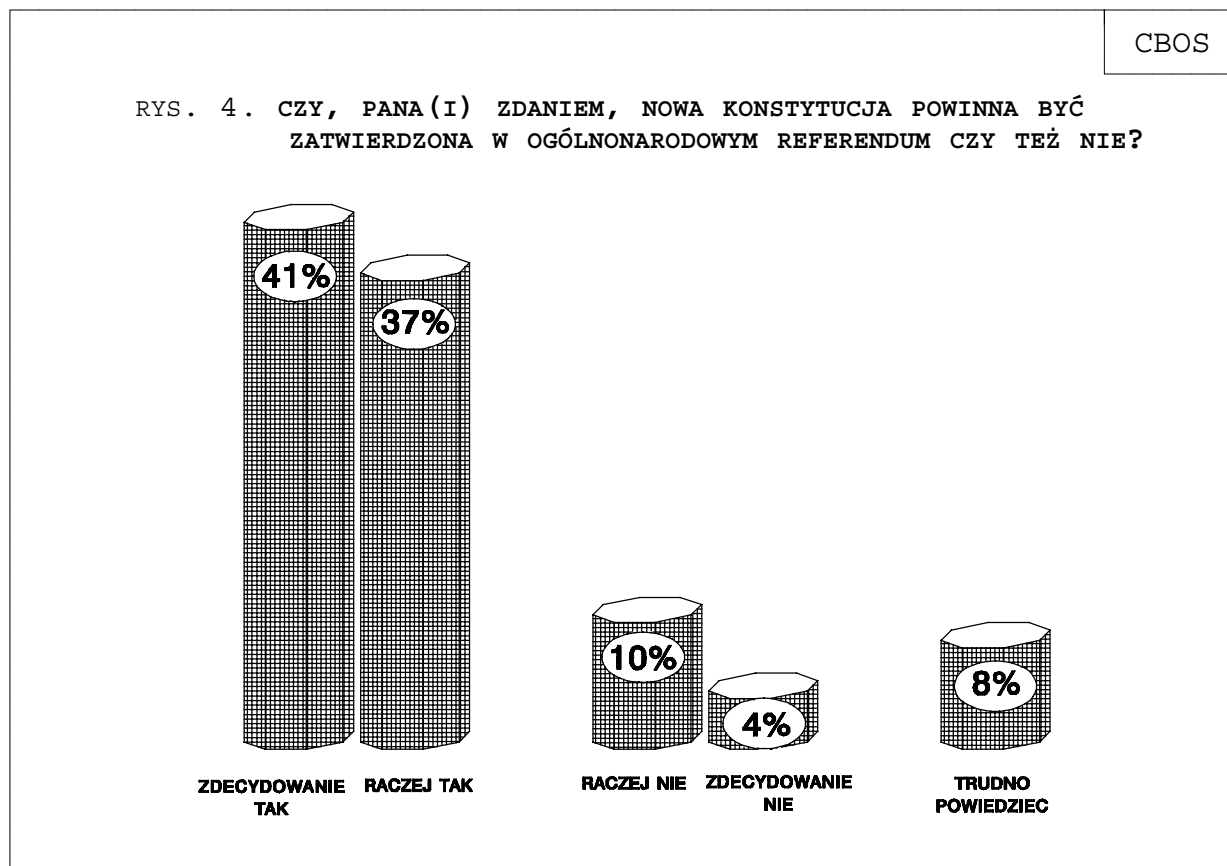
Tabela 3

w procentach

Wyborcy:	Czy obecny Sejm powinien uchwalić nową konstytucję?		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- pozaparlamentarnej prawicy	52	26	22
- KPN	64	24	12
- SLD	82	9	9
- PSL	68	9	23
- UD	60	24	16
- BBWR	49	36	15
- UP	75	14	11

Za uchwaleniem przez obecny parlament nowej konstytucji opowiadają się przede wszystkim badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, pracownicy umysłowi, osoby deklarujące poglądy lewicowe. Przeciwnego zdania częściej niż inni są prywatni przedsiębiorcy, ludzie młodzi, studenci i uczniowie oraz osoby oceniające swoje warunki materialne jako dobre.

Ponad trzy czwarte ankietowanych uważa, że nowa konstytucja powinna być zatwierdzona w ogólnonarodowym referendum.

We wszystkich grupach społeczno-zawodowych, podobnie jak w elektoratach interesujących nas partii politycznych, akceptacja przeprowadzenia takiego referendum konstytucyjnego jest bardzo duża. Najwięcej wątpliwości w tej kwestii mają te grupy społeczne, które relatywnie częściej wyrażały wcześniej aprobatę prac nad uchwaleniem nowej konstytucji: osoby z wyższym wykształceniem, mieszkańcy wielkich miast, prywatni przedsiębiorcy.

★

★   ★

Rozpoczynająca się debata konstytucyjna wzbudzi zapewne duże społeczne zainteresowanie. Nie będzie postrzegana jako kolejny "temat zastępczy", gdyż w przekonaniu większości społeczeństwa końcowy kształt ustawy zasadniczej będzie miał istotny wpływ na sprawy dotyczące zwykłych obywateli. Oznacza to, że można spodziewać się dużej frekwencji wyborczej w referendum zatwierdzającym konstytucję. Jednak wielu głosujących może nie mieć wystarczającej wiedzy o materii konstytucyjnej, gdyż problemy dotyczące prawnych regulacji ustrojowych nie są przedmiotem szczególnego zainteresowania. Tym, co przede wszystkim interesuje badanych, jest sfera praw obywatelskich, zwłaszcza dotyczących kwestii socjalnych.

Opracował

Piotr STARZYŃSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pільskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. plockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z konstytucji, która dziś obowiązuje w Polsce?
1 - zadowolony(a); 2 - niezadowolony(a); 3 - jest mi to obojętne.
(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	42	13	19	1244
Płeć					
Mężczyźni	26	48	10	15	558
Kobiety	25	37	16	22	685
Wiek					
do 24 lat	23	37	15	25	164
25-34	20	45	12	23	213
35-44	23	46	11	20	286
45-54	29	52	8	10	211
55-64	28	41	14	16	186
65 lat i więcej	32	28	21	19	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	31	13	26	463
Miasto do 20 tys.	27	37	14	22	149
od 21 do 100 tys.	19	49	15	17	227
101-500 tys.	22	50	15	12	246
501 tys. i więcej mieszk.	25	59	7	9	159
Region					
Północny	21	47	12	20	139
Zachodni	28	43	17	12	129
Środkowozachodni	23	39	11	27	183
Środkowy	26	45	10	19	242
Wschodni	25	43	14	19	146
Południowo-wschodni	22	42	14	22	192
Południowo-zachodni	33	39	15	13	213
Wykształcenie					
Podstawowe	30	31	18	21	471
Zasadnicze zawodowe	20	50	11	19	311
Średnie	28	44	10	17	370
Wyższe	14	64	5	17	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	14	64	5	18	71
Prac. umysł. niż. szczebla	26	44	14	16	97
Pracownicy fiz. - umysł.	15	53	11	21	67
Robotnicy wykwalifikowani	21	55	8	17	133
Robotnicy niewykwalifik.	28	40	13	18	70
Rolnicy	31	38	9	22	105
Prywatni przedsiębiorcy	29	52	7	13	51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	33	35	16	17	379
Uczniowie i studenci	22	35	16	28	66
Bezrobotni	20	44	13	23	112
Gospodynie domowe i inni	19	35	22	24	93
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	27	35	12	26	108
500 tys. - 999 tys.	25	40	13	23	245
1000 tys. - 1499 tys.	26	41	14	20	341
1500 tys. - 1999 tys.	28	43	14	14	200
2000 tys. i powyżej	26	48	11	15	316
Ocena własnych war. mater.					
Złe	22	45	13	20	658
Średnie	29	40	14	17	465
Dobre	33	39	8	20	118
Zainteresowanie polityką					
Duże	27	64	1	9	110
Średnie	30	46	9	16	566
Małe lub żadne	22	35	19	25	568
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	45	15	16	76
Raz w tygodniu	27	39	13	20	683
Kilka razy w roku	24	43	13	20	356
W ogóle nie uczestniczy	23	53	12	12	128
Poglądy polityczne					
Lewica	31	49	7	13	287
Centrum	24	41	14	21	379
Prawica	29	47	9	15	287
Trudno powiedzieć	20	32	22	27	290

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, uchwalenie nowej konstytucji w Polsce jest:
1 - konieczne; 2 - przydatne, ale niekonieczne; 3 - niepotrzebne.
(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	25	8	12	1240
Płeć					
Mężczyźni	59	22	9	10	557
Kobiety	53	27	7	13	683
Wiek					
do 24 lat	45	35	10	10	162
25-34	54	29	6	11	211
35-44	58	23	8	11	286
45-54	62	25	6	8	211
55-64	58	21	11	10	186
65 lat i więcej	52	19	8	20	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	50	24	10	16	460
Miasto do 20 tys.	58	25	6	12	149
od 21 do 100 tys.	56	25	6	13	227
101-500 tys.	60	24	9	7	246
501 tys. i więcej mieszk.	60	29	7	3	159
Region					
Północny	51	30	10	9	139
Zachodni	70	14	7	10	129
Środkowo-zachodni	59	25	6	9	183
Środkowy	57	23	6	14	240
Wschodni	48	27	16	9	144
Południowo-wschodni	54	27	5	14	192
Południowo-zachodni	51	27	10	12	213
Wykształcenie					
Podstawowe	45	26	12	18	471
Zasadnicze zawodowe	59	23	9	9	307
Średnie	61	26	5	8	370
Wyższe	72	23	0	5	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	75	20	0	5	71
Prac. umysł. niż. szczebla	59	32	1	8	97
Pracownicy fiz.- umysł.	58	28	8	5	65
Robotnicy wykwalifikowani	58	24	8	10	133
Robotnicy niewykwalifik.	52	24	7	17	68
Rolnicy	46	32	9	13	105
Prywatni przedsiębiorcy	66	28	1	5	51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	56	21	9	14	379
Uczniowie i studenci	47	28	15	10	66
Bezrobotni	53	21	16	11	112
Gospodynie domowe i inni	45	30	7	18	93
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	39	27	18	16	108
500 tys. - 999 tys.	55	29	5	11	244
1000 tys. - 1499 tys.	49	25	11	15	339
1500 tys. - 1999 tys.	61	22	5	12	200
2000 tys. i powyżej	64	25	6	6	316
Ocena własnych war. mater.					
Złe	53	23	10	14	657
Średnie	57	27	6	9	463
Dobre	62	24	4	10	118
Zainteresowanie polityką					
Duże	78	18	1	3	110
Średnie	64	25	6	5	564
Małe lub żadne	42	26	12	20	567
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	49	29	6	16	76
Raz w tygodniu	57	23	9	11	681
Kilka razy w roku	54	27	7	12	356
W ogóle nie uczestniczy	54	26	7	13	126
Poglądy polityczne					
Lewica	66	25	4	5	287
Centrum	56	25	9	9	377
Prawica	62	26	6	7	285
Trudno powiedzieć	39	24	12	25	290

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, uchwalenie nowej konstytucji może przyczynić się do rozwiązania problemów naszego kraju czy też nie?
 1 - Tak, bo wiele z naszych problemów wynika ze złej konstytucji; 2 - Tak, chociaż trudno będzie stwierdzić, które problemy będą rozwiązane dzięki nowej konstytucji; 3 - Tak, ale nie będą to najważniejsze problemy; 4 - Nie, bo problemy są zbyt duże; 5 - Nie, bo konstytucja nie jest od rozwiązywania problemów; 6 - Nie, nie wierzę, by uchwalono odpowiednią konstytucję.
 7 - Nie, nie wierzę, by uchwalono odpowiednią konstytucję.

	1	2	3	5	6	7	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	31	7	6	6	8	11	1242
Płeć								
Mężczyźni	34	28	7	7	7	8	9	558
Kobiety	29	33	8	4	5	9	12	684
Wiek								
do 24 lat	22	40	7	5	2	14	10	164
25-34	31	27	8	8	10	7	9	213
35-44	33	33	8	4	5	11	5	286
45-54	39	31	7	5	5	4	8	210
55-64	31	30	7	8	8	6	10	186
65 lat i więcej	29	24	6	4	5	6	27	184
Miejsce zamieszkania								
Wieś	28	31	8	7	4	7	15	462
Miasto do 20 tys.	35	30	5	7	5	7	10	149
od 21 do 100 tys.	35	33	9	6	3	4	9	227
101-500 tys.	29	30	8	6	8	13	10	246
501 tys. i więcej mieszk.	35	29	4	6	14	10	2	159
Region								
Północny	28	32	5	3	14	10	8	139
Zachodni	29	28	4	7	7	4	11	129
Środkowozachodni	31	35	6	7	4	9	7	183
Środkowy	28	33	6	6	7	10	11	241
Wschodni	33	23	11	6	5	9	14	146
Południowo-wschodni	34	31	8	5	5	5	13	192
Południowo-zachodni	30	31	10	5	3	9	12	213
Wykształcenie								
Podstawowe	25	29	7	6	4	7	21	471
Zasadnicze zawodowe	38	28	7	6	4	10	6	311
Średnie	33	35	7	5	7	9	4	370
Wyższe	37	29	10	2	15	4	3	91
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	41	30	5	4	12	6	3	70
Prac. umysł. niż. szczebla	26	44	12	3	8	3	5	97
Pracownicy fiz. - umysł.	32	35	7	8	9	4	6	67
Robotnicy wykwalifikowani	34	30	7	7	5	7	9	133
Robotnicy niewykwalifik.	41	16	10	8	5	8	12	70
Rolnicy	26	33	5	7	4	10	15	105
Prywatni przedsiębiorcy	49	26	4	8	7	7	0	51
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	30	27	8	6	6	7	16	379
Uczniowie i studenci	13	52	6	5	2	13	9	66
Bezrobotni	39	24	4	2	4	15	11	112
Gospodynie domowe i inni	25	32	11	6	6	12	10	93
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 500 tys. zł	25	35	7	7	5	10	10	108
500 tys. - 999 tys.	27	34	6	8	3	11	11	244
1000 tys. - 1499 tys.	33	24	10	5	7	7	13	341
1500 tys. - 1999 tys.	38	29	4	6	7	7	9	200
2000 tys. i powyżej	33	34	7	3	6	9	7	316
Ocena własnych war. mater.								
Złe	30	31	6	7	6	8	11	657
Średnie	31	30	9	4	6	9	12	465
Dobre	39	33	8	4	5	5	6	118
Zainteresowanie polityką								
Duże	39	31	1	5	15	7	2	110
Średnie	37	33	9	4	5	7	5	566
Małe lub żadne	24	29	7	7	6	9	18	567
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	24	33	6	5	7	9	15	76
Raz w tygodniu	32	32	8	6	5	6	11	682
Kilka razy w roku	30	29	7	6	8	11	9	356
W ogóle nie uczestniczy	35	28	4	6	6	9	10	128
Poglądy polityczne								
Lewica	42	28	7	6	4	7	5	287
Centrum	29	35	6	7	6	9	9	378
Prawica	33	28	9	6	8	9	7	287
Trudno powiedzieć	23	30	8	2	6	7	24	290

Tabela 4. W obecnym Sejmie nie są reprezentowane głosy części wyborców.
Czy w tej sytuacji obecny Sejm powinien uchwalić nową
konstytucję czy też nie?

	(%)				
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć		Liczba osób
Ogółem	63	18	18		1242
Płeć					
Mężczyźni	67	19	14		558
Kobiety	60	18	22		684
Wiek					
do 24 lat	58	27	14		164
25-34	65	18	17		213
35-44	66	20	14		285
45-54	67	17	16		211
55-64	65	18	17		186
65 lat i więcej	57	9	34		184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	59	17	24		463
Miasto do 20 tys.	69	17	14		149
od 21 do 100 tys.	69	15	15		226
101-500 tys.	61	20	18		246
501 tys. i więcej mieszk.	65	24	10		159
Region					
Północny	67	22	11		139
Zachodni	73	12	15		129
Środkowozachodni	61	15	24		183
Środkowy	62	20	19		242
Wschodni	59	25	15		146
Południowo-wschodni	67	12	21		192
Południowo-zachodni	57	22	20		211
Wykształcenie					
Podstawowe	56	16	28		471
Zasadnicze zawodowe	63	20	16		311
Średnie	70	19	11		369
Wyższe	72	22	6		92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	74	18	8		71
Prac. umysł. niż. szczebla	76	13	12		97
Pracownicy fiz. - umysł.	69	20	11		66
Robotnicy wykwalifikowani	65	18	17		133
Robotnicy niewykwalifik.	63	25	12		69
Rolnicy	58	12	30		105
Prywatni przedsiębiorcy	52	42	5		51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	63	13	24		379
Uczniowie i studenci	57	29	14		66
Bezrobotni	63	21	16		112
Gospodynie domowe i inni	53	24	24		93
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	56	21	23		108
500 tys. - 999 tys.	65	17	18		245
1000 tys. - 1499 tys.	59	17	24		341
1500 tys. - 1999 tys.	69	14	17		200
2000 tys. i powyżej	66	23	11		315
Ocena własnych war. mater.					
Złe	62	18	19		657
Średnie	66	16	18		464
Dobre	57	29	14		118
Zainteresowanie polityką					
Duże	77	16	7		110
Średnie	69	20	10		565
Małe lub żadne	55	17	29		568
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	50	25	25		76
Raz w tygodniu	64	16	20		682
Kilka razy w roku	64	20	16		356
W ogóle nie uczestniczy	64	21	14		128
Poglądy polityczne					
Lewica	79	13	8		287
Centrum	66	21	13		378
Prawica	61	26	13		287
Trudno powiedzieć	46	14	39		290

Tabela 5. Czy Pana(i) zdaniem, nowa konstytucja powinna być zatwierdzona w ogólnonarodowym referendum czy też nie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	78	14	8	1244
Płeć				
Mężczyźni	78	15	7	558
Kobiety	78	13	9	685
Wiek				
do 24 lat	86	7	7	164
25-34	78	15	8	213
35-44	80	14	6	286
45-54	73	21	6	211
55-64	78	13	9	186
65 lat i więcej	72	11	17	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	77	10	13	463
Miasto do 20 tys.	82	13	4	149
od 21 do 100 tys.	80	14	6	227
101-500 tys.	79	14	7	246
501 tys. i więcej mieszk.	71	25	3	159
Region				
Północny	77	18	5	139
Zachodni	81	14	5	129
Środkowozachodni	82	10	8	183
Środkowy	74	17	9	242
Wschodni	72	11	17	146
Południowo-wschodni	76	15	10	192
Południowo-zachodni	83	12	6	213
Wykształcenie				
Podstawowe	75	10	15	471
Zasadnicze zawodowe	81	13	6	311
Średnie	80	17	3	370
Wyższe	70	28	2	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	69	30	1	71
Prac. umysł. niż. szczebla	76	21	3	97
Pracownicy fiz. - umysł.	85	15	0	67
Robotnicy wykwalifikowani	83	11	6	133
Robotnicy niewykwalifik.	81	11	8	70
Rolnicy	78	11	12	105
Prywatni przedsiębiorcy	77	21	2	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	75	12	12	379
Uczniowie i studenci	83	8	9	66
Bezrobotni	83	10	7	112
Gospodynie domowe i inni	74	13	14	93
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	83	5	11	108
500 tys. - 999 tys.	76	10	14	245
1000 tys. - 1499 tys.	78	13	9	341
1500 tys. - 1999 tys.	75	17	8	200
2000 tys. i powyżej	80	17	3	316
Ocena własnych war. mater.				
Złe	79	13	8	658
Średnie	77	13	10	465
Dobre	74	21	5	118
Zainteresowanie polityką				
Duże	76	24	1	110
Średnie	81	15	4	566
Małe lub żadne	75	11	14	568
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	76	14	10	76
Raz w tygodniu	77	14	9	683
Kilka razy w roku	79	14	8	356
W ogóle nie uczestniczy	80	13	7	128
Poglądy polityczne				
Lewica	83	12	4	287
Centrum	81	14	5	379
Prawica	77	18	5	287
Trudno powiedzieć	69	11	20	290